

Τραπεζικά Θέματα

από τη δραστηριότητα της ΕΕΤ

Επιμέλεια:
Χριστίνα Λιβαδά
Άλκης Αγγελικόπουλος
Γιάννης Παλασάκης
Βασίλης Παναγιωτίδης
Κωνσταντίνος Τασάκος

Λειτουργία και εποπτεία τραπεζών
Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών
Θέματα προστασίας καταναλωτή
Συστήματα πληρωμών
Τραπεζικές εργασίες

Α. Λειτουργία και εποπτεία τραπεζών

Κοινοτικό επίπεδο

Διαβούλευση αναφορικά με την αναθεώρηση της Οδηγίας για τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων

Ο θεσμός της εγγύησης των καταθέσεων εισήχθη στην Ελλάδα με το Νόμο 2324/1995 (όπως ισχύει, μετά την τροποποίησή του από το Ν. 2832/2000), με τον οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 94/19/ΕΚ «περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων». Η Οδηγία αυτή διέπεται από την αρχή της μερικής εναρμόνισης, δηλαδή περιέχει ρυθμίσεις για μερικά μόνο από τα ζητήματα του θεσμού της εγγύησης καταθέσεων και όχι για το σύνολο αυτών και από την αρχή της ελάχιστης εναρμόνισης, σύμφωνα με την οποία τα κράτη-μέλη μπορούν να επιβάλλουν ή να διατηρούν στις εθνικές τους νομοθεσίες διατάξεις αυστηρότερες από τις προβλεπόμενες στην Οδηγία.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τη διαφοροποίηση των εθνικών συστημάτων εγγύησης καταθέσεων και αποβλέποντας στην εξέταση της ανάγκης περαιτέρω εναρμόνισής τους, αλλά και προσδιορισμού των επιμέρους διαστάσεων του θεσμού εγγύησης καταθέσεων που χρήζουν μιας τέτοιας εναρμόνισης, προχώρησε στη διαμόρφωση σχετικού ερωτηματολογίου προκειμένου να εντοπίσει τα σημεία του πλαισίου που χρήζουν αναθεώρησης. Βασικά ζητήματα του ερωτηματολογίου αποτελούν τα ακόλουθα:

- το επίπεδο της παρεχόμενης κάλυψης,
- ο ορισμός των καταθέσεων,
- οι διατάξεις για τη συμπληρωματική κάλυψη των καταθέσεων αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων (topping up),
- ο τρόπος χρηματοδότησης, με έμφαση στη δυνατότητα χρηματοδότησης ανάλογα με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων από κάθε συμμετέχουσα τράπεζα, και
- οι αρμοδιότητες του κράτους προέλευσης.

Κείμενο διαβούλευσης της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας σχετικά με την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας εξέδωσε τον Ιούνιο του 2005 κείμενο διαβούλευσης σχετικά με την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια.

Στο εν λόγω κείμενο καταγράφονται αρχές βέλτιστης πρακτικής σε σχέση με:

- τα θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, τα οποία θα αποτελούν αντικείμενο αξιολόγησης από τις εποπτικές αρχές σύμφωνα με την τέταρτη αρχή της διαδικασίας αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας από τις εποπτικές αρχές (1ο κεφάλαιο),

- το σύστημα εσωτερικής αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας από τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα (ΣΕΑΚΕ) (2ο κεφάλαιο),
- τη διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας από τις εποπτικές αρχές (3ο κεφάλαιο), και τέλος,
- τη διάδραση των δύο συστημάτων αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας, δηλαδή του συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης από τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα και του συστήματος της αξιολόγησης από τις εποπτικές αρχές (4ο κεφάλαιο).

Κείμενο διαβούλευσης της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας σχετικά με την εποπτική αναγνώριση της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και της εξελεγχμένης μεθόδου για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA)

Με το κείμενο διαβούλευσης σχετικά με την εποπτική αναγνώριση της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και της εξελεγχμένης μεθόδου για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA), το οποίο δημοσίευσε η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας τον Ιούλιο του 2005, επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός ομοιόμορφου πλαισίου για την πιστοποίηση από τις εποπτικές αρχές των μεθόδων εσωτερικών διαβαθμίσεων. Με το εν λόγω κείμενο παρέχονται προς τις εποπτικές αρχές κατευθυντήριες γραμμές αφενός μεν αναφορικά με:

- τη διαδικασία πιστοποίησης της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και της εξελεγχμένης μεθόδου για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA), και
- τις ελάχιστες προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να τους αναγνωριστεί η χρήση των εν λόγω μεθόδων.

Επισημαίνεται πάντως ότι το έγγραφο διαβούλευσης δεν πραγματεύεται θέματα τα οποία άπτονται διακριτικών ευχερειών των εποπτικών αρχών σύμφωνα με την πρόταση Οδηγίας για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων, ενώ σε κάθε περίπτωση οι εθνικές εποπτικές αρχές διατηρούν την ευχέρεια να επιβάλλουν αυστηρότερες προϋποθέσεις για την πιστοποίηση των εν λόγω μεθόδων.

Κείμενο διαβούλευσης της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας σχετικά με την εποπτική αναγνώριση των Οργανισμών Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας

Σύμφωνα με την υπό εκπόνηση Οδηγία, με την οποία θα ενσωματωθεί στην κοινοτική νομοθεσία το Νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια, τα πιστωτικά ιδρύματα θα μπορούν να χρησιμοποιούν αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας κατά τον προσδιορισμό των συντελεστών στάθμισης του πιστωτικού κινδύνου.

Βασική προϋπόθεση για τη χρήση των αξιολογήσεων αυτών από τα πιστωτικά ιδρύματα αποτελεί, σύμφωνα με την πρόταση Οδηγίας, η προηγούμενη εποπτική αναγνώριση της καταλληλότητας των αξιολογήσεων ενός Οργανισμού Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας από τις αρμόδιες αρχές. Με το κείμενο διαβούλευσης της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας διαμορφώνεται ένα ενιαίο πλαίσιο, το οποίο περιλαμβάνει:

- τη διαδικασία αναγνώρισης των Οργανισμών Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας (πρώτο μέρος),
- τα κριτήρια βάσει των οποίων θα πραγματοποιείται η αναγνώριση ενός Οργανισμού Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας από τις εποπτικές αρχές (δεύτερο μέρος),
- τη μεθοδολογία και τα κριτήρια για την αντιστοίχιση των αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας με τους προβλεπόμενους στην Οδηγία συντελεστές πιστωτικού κινδύνου (τρίτο μέρος), και τέλος,
- στο παράρτημα του εγγράφου διαβούλευσης παρατίθενται οι αναγκαίες πληροφορίες τις οποίες πρέπει να περιλαμβάνει η αίτηση αναγνώρισης προς τις εποπτικές αρχές των Οργανισμών Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας.

Το εν λόγω πλαίσιο έχει ως στόχο να αποτελέσει κοινή βάση για τη λήψη σχετικών αποφάσεων σε όλα τα κράτη-μέλη από τους ενδιαφερόμενους φορείς, διασφαλίζοντας συνθήκες ανταγωνιστικής ισότητας και μειώνοντας το διοικητικό κόστος που συνεπάγεται για τους συμμετέχοντες η διαδικασία αναγνώρισης.

Ορισμός ιδίων κεφαλαίων

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια προτίθεται να προχωρήσει στην τροποποίηση του πλαισίου εκπλήρωσης κεφαλαιακών απαιτήσεων (ορισμού των ιδίων κεφαλαίων). Σε αυτό το πλαίσιο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τραπεζών θα προχωρήσει στην αναθεώρηση του ορισμού των ιδίων κεφαλαίων προκειμένου, αφενός μεν να διαμορφωθεί κοινή θέση των κρατών-μελών της Ε.Ε. τα οποία συμμετέχουν στην Επιτροπή της Βασιλείας και αφετέρου, να ληφθούν υπόψη οι όποιες ιδιαιτερότητες της ευρωπαϊκής τραπεζικής αγοράς. Για το σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας την επεξεργασία μέχρι τον Αύγουστο του 2006 των εξής:

- διενέργεια έρευνας αναφορικά με την ενσωμάτωση του ισχύοντος πλαισίου εκπλήρωσης κεφαλαιακών απαιτήσεων στα κράτη-μέλη,
- διενέργεια έρευνας σχετικά με τα καινοτομικά στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων που χρησιμοποιούν οι τράπεζες τα τελευταία χρόνια,
- πραγματοποίηση ποσοτικής ανάλυσης των στοιχείων ιδίων κεφαλαίων που χρησιμοποιούν οι τράπεζες, και τέλος
- καθορισμό των βασικών αρχών που πρέπει να διέπουν τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων.

Είναι σαφές ότι ειδική μέριμνα πρέπει να ληφθεί αφενός μεν για τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού και αφετέρου για την προσήκουσα αξιολόγηση και μεταχείριση των καινοτομικών στοιχείων των ιδίων κεφαλαίων που χρησιμοποιούν οι τράπεζες τα τελευταία χρόνια, προκειμένου το πλαίσιο εκπλήρωσης κεφαλαιακών υποχρεώσεων να λαμβάνει υπόψη τις πρακτικές της αγοράς.

Τροποποίηση και κωδικοποίηση των διατάξεων που αφορούν τα στοιχεία που υποβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα στην Τράπεζα της Ελλάδος για την άσκηση ελέγχου φερεγγυότητας, ρευστότητας και αποδοτικότητας

Η Τράπεζα της Ελλάδος προχώρησε τον Ιούλιο του 2005 στην τροποποίηση και κωδικοποίηση των διατάξεων της ΠΔ/ΤΕ 1313/9.6.1988 αναφορικά με τα στοιχεία που αξιολογούνται κατά την άσκηση εποπτείας της φερεγγυότητας, της ρευστότητας και της αποδοτικότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Με τη νέα ΠΔ/ΤΕ 2563/19.7.2005, για το περιεχόμενο της οποίας προηγήθηκε διαβούλευση με τα πιστωτικά ιδρύματα, συστηματοποιείται η υποβολή των πληροφοριών προς την Τράπεζα της Ελλάδος για την αποτελεσματική άσκηση του έργου της και καθορίζονται ενιαίες προθεσμίες για την υποβολή τους ανάλογα με το αντικείμενο της εποπτείας. Επιπλέον με τη νέα πράξη:

- προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής της άσκησης εποπτείας της Τράπεζας της Ελλάδος και ειδικότερα θέματα που αφορούν στην εφαρμογή μέρους του πλαισίου εποπτείας στα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε κράτος το οποίο δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- διαμορφώνεται πλαίσιο υποβολής στοιχείων για καινοτομικά επενδυτικά προϊόντα, και
- προσαρμόζονται τα υποβαλλόμενα από τα πιστωτικά ιδρύματα εποπτικά στοιχεία σχετικά με τα ίδια κεφάλαια και τον υπολογισμό του δείκτη φερεγγυότητάς τους προς τα στοιχεία που απαιτούνται για την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Το πλαίσιο υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων για το λειτουργικό κίνδυνο

Το νέο πλαίσιο περί κεφαλαιακής επάρκειας εισάγει τρεις εναλλακτικές προσεγγίσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου:

- τη μέθοδο του Βασικού Δείκτη (BIA),
- την Τυποποιημένη Μέθοδο (TSA) και την Εναλλακτική Τυποποιημένη Μέθοδο (ASA), και
- τις Εξελιγμένες Μεθόδους (AMA).

Η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσίευσε το Μάιο του 2005 κείμενο διαβούλευσης σχετικά με θέματα που άπτονται της εφαρμογής των δύο πρώτων μεθόδων. Ακολούθησε η υποβολή κειμένου παρατηρήσεων από την ΕΕΤ. Οι παρατηρήσεις της ΕΕΤ εστίασαν στα εξής θέματα:

- το χρονικό διάστημα υπολογισμού του μέσου όρου του δείκτη «Μικτά Έσοδα»,
- την παράλληλη χρήση των δύο απλούστερων μεθόδων,
- τον τρόπο υπολογισμού του Δείκτη «Μικτά Έσοδα»,
- τα απαιτούμενα ποιοτικά κριτήρια για την υιοθέτηση της τυποποιημένης μεθόδου, και
- τις προϋποθέσεις υιοθέτησης της Εναλλακτικής Τυποποιημένης Μεθόδου.

Β. Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών

Κοινοτικό επίπεδο

Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων

Στο πλαίσιο του επιπέδου 2 της διαδικασίας Lamfalussy που αφορά την υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέτρων εκτελεστικού χαρακτήρα για τη συγκεκριμενοποίηση των κανόνων που υιοθετούνται σε επίπεδο 1, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επεξεργάζεται σε συνέχεια των διαβουλεύσεων που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (CESR) και των φορέων της αγοράς, τέσσερα κείμενα εργασίας για δεκαεπτά άρθρα της Οδηγίας 2004/39/EK (επίπεδο 1) για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων.

Τα εν λόγω κείμενα εργασίας αφορούν, μεταξύ άλλων, τη διαδικασία αναφοράς και καταγραφής των συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικά μέσα, το περιεχόμενο αυτών των αναφορών, την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμοδίων αρχών, τις οργανωτικές απαιτήσεις που θα πρέπει να πληρούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων, τα μέτρα που θα πρέπει να λαμβάνονται για τις συγκρούσεις συμφερόντων, τις προϋποθέσεις διαφάνειας για τις ρυθμιζόμενες αγορές και τις συναλλαγές, τους επιλέξιμους αντισυμβαλλομένους και την εκτέλεση των εντολών με τους πλέον ευνοϊκούς όρους για τον επενδυτή.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα τέσσερα κείμενα αναμένεται να οριστικοποιηθούν περί τα τέλη Νοεμβρίου οπότε θα υποβληθούν με τη μορφή σχεδίου Κανονισμού προς συζήτηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κινητών Αξιών (ESC), η οποία θα πρέπει να εκφράσει τις απόψεις της εντός τριών μηνών. Στη συνέχεια, τα μέτρα που θα λάβουν την έγκριση της ESC, θα τεθούν προς συζήτηση στο Κοινοβούλιο.

Παράλληλα, σύμφωνα με πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της Οδηγίας 2004/39/EK σε ό,τι αφορά ορισμένες προθεσμίες, προτείνεται η παράταση της προθεσμίας εντός της οποίας τα κράτη-μέλη πρέπει να ενσωματώσουν την εν λόγω Οδηγία στην εθνική έννομη τάξη τους κατά έξι μήνες, δηλαδή μέχρι τις 30 Οκτωβρίου του 2006. Επιπλέον, προτείνεται η εφαρμογή της Οδηγίας να ξεκινήσει το Μάιο του 2007, επιτρέποντας με τον τρόπο αυτό στους φορείς της αγοράς να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις που εισάγει η Οδηγία. Τέλος, προτείνεται η παράταση της ημερομηνίας κατάργησης της Οδηγίας 93/22/EK κατά έξι μήνες, ώστε να μην υπάρξει νομοθετικό κενό από την παράταση της προθεσμίας ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2004/39/EK.

Ενίσχυση του πλαισίου που διέπει τους Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες

Τον Ιούλιο του 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε και έθεσε σε διαβούλευση Πράσινο Βιβλίο για την ενίσχυση του πλαισίου που διέπει τους Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες (ΟΣΕΚΑ). Στο εν λόγω Πράσινο Βιβλίο επιχειρείται η αξιολόγηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας που θε-

σπίστηκε πρόσφατα για την προώθηση της ανάπτυξης των ΟΣΕΚΑ και εξετάζονται τα θέματα, για τα οποία θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμη η παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τα μέσα που θα ήταν τα πιο ενδεδειγμένα προκειμένου να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη των ΟΣΕΚΑ, εξασφαλίζοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας του επενδυτή.

Ως γενική διαπίστωση επισημαίνεται ότι το ισχύον πλαίσιο δεν επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο της δυναμικής του τομέα των αμοιβαίων κεφαλαίων και δεν διαθέτει την ευελιξία που απαιτείται για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιουργεί η ταχεία ανάπτυξη των αγορών χρηματοπιστωτικών μέσων. Παράλληλα, σημειώνεται ότι τα ευρωπαϊκά αμοιβαία κεφάλαια είναι κατά μέσο όρο πέντε φορές μικρότερα από τα αμερικανικά, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι ο τομέας των αμοιβαίων κεφαλαίων δεν μπορεί να επωφεληθεί πλήρως από οικονομίες κλίμακας και επομένως η καθαρή απόδοση για τον τελικό επενδυτή είναι μειωμένη. Σε ό,τι αφορά την προστασία του επενδυτή, διαπιστώνεται ότι παρά το γεγονός ότι η Οδηγία 85/611/ΕΟΚ για τους ΟΣΕΚΑ παρείχε ασφαλή βάση για την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού ρυθμιστικού πλαισίου, εντούτοις, οι πρόσφατες ρυθμίσεις και τάσεις μεταβάλλουν προοδευτικά τα χαρακτηριστικά του κινδύνου που ενέχει η δραστηριότητα αυτή και θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ειδικά. Ενδεικτικά αναφέρονται η αύξηση του λειτουργικού κινδύνου ή των συγκρούσεων συμφερόντων που ενδέχεται να είναι αποτέλεσμα της προβλεπόμενης πλέον δυνατότητας ανάθεσης σε τρίτους των λειτουργικών καθηκόντων και οι αυξημένες υποχρεώσεις πληροφόρησης που θα πρέπει ίσως να θεσπιστούν για νέα είδη προϊόντων που βασίζονται σε πολύπλοκες επενδυτικές στρατηγικές και ενσωματώνουν χαρακτηριστικά που δεν είναι εύκολα κατανοητά από τους επενδυτές.

Σε ό,τι αφορά τις προτεινόμενες δράσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται στο Πράσινο Βιβλίο ιδίως στα εξής:

- αποσαφήνιση των επιλέξιμων στοιχείων ενεργητικού των ΟΣΕΚΑ με την έκδοση εκτελεστικού χαρακτηριστήρα μέτρων,
- δημοσίευση της αξιολόγησης της εφαρμογής από τα κράτη-μέλη των Συστάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα παράγωγα μέσα και το απλοποιημένο ενημερωτικό δελτίο,
- ανάλυση των προϋποθέσεων για τη διευκόλυνση της αποτελεσματικής λειτουργίας των εταιρειών διαχείρισης σε κοινοτικό επίπεδο,
- λήψη μέτρων για τη διανομή, την πώληση και την εμπορική προώθηση των αμοιβαίων κεφαλαίων,
- συγκρότηση ομάδας εργασίας για την επεξεργασία θεμάτων διασυννοριακών συγχωνεύσεων,
- ανάλυση των κινδύνων στον τομέα των αμοιβαίων κεφαλαίων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και
- συγκρότηση ομάδας εργασίας για την επεξεργασία των χαρακτηριστικών και την αξιολόγηση της σκοπιμότητας ρυθμιστικής παρέμβασης σχετικά με τις εναλλακτικές επενδύσεις (hedge funds, private equity funds).

Συμπερασματικά, διατυπώνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η ανάγκη διεξοδικής εξέτασης των προαναφερθέντων ζητημάτων με στόχο όχι τόσο την αναθεώρηση της υφιστάμενης νομοθεσίας για τους ΟΣΕΚΑ, αλλά την εξάντληση των δυνατοτήτων που παρέχονται μέσω αυτής. Η προθεσμία για την υποβολή σχολίων και παρατηρήσεων στο κείμενο διαβούλευσης έχει οριστεί για τις 15 Νοεμβρίου 2005, ενώ η έκδοση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των κατευθυντήριων γραμμών για την ενίσχυση του πλαισίου των ΟΣΕΚΑ αναμένεται στις αρχές του 2006.

Ενημερωτικό δελτίο

Στις 28 Σεπτεμβρίου 2005 ψηφίστηκε από τη Βουλή των Ελλήνων ο Νόμος 3401/2005 για το «*ενημερωτικό δελτίο δημόσιας προσφοράς κινητών αξιών και εισαγωγής τους για διαπραγμάτευση*», με τον οποίο ενσωματώνεται στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2003/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Νοεμβρίου 2003 (ΕΕ L 345, 31.12.2003).

(α) Σκοπός και πεδίο εφαρμογής

Σκοπός του νόμου είναι ο καθορισμός των όρων για την κατάρτιση, έγκριση και κυκλοφορία του ενημερωτικού δελτίου που πρέπει να δημοσιεύεται κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών ή την εισαγωγή τους για διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά που είναι εγκατεστημένη ή λειτουργεί στην Ελλάδα. Ο όρος «δημόσια προσφορά» χρησιμοποιείται ως έννοια γένους που περιλαμβάνει τόσο τη δημόσια εγγραφή με την έκδοση νέων μετοχών για οποιονδήποτε λόγο, όσο και τη δημόσια διάθεση υφιστάμενων μετοχών ή άλλων κινητών αξιών.

(β) Υποχρέωση δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου

Ο νόμος καθιερώνει την προηγούμενη δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου ως απαραίτητη προϋπόθεση δημόσιας προσφοράς κινητών αξιών στην Ελλάδα ή εισαγωγής κινητών αξιών σε οργανωμένη αγορά που βρίσκεται ή λειτουργεί στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα, προβλέπει κάποιες εξαιρέσεις από την εφαρμογή της αρχής αυτής που αφορούν είτε σε περιπτώσεις προσφορών που δεν απευθύνονται στο ευρύ επενδυτικό κοινό είτε σε περιπτώσεις δημόσιων προσφορών ή εισαγωγής κινητών αξιών όπου θεωρείται ότι υπάρχει ήδη επαρκής ενημέρωση για τις εν λόγω κινητές αξίες. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η υπό προϋποθέσεις εξαίρεση από τη δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου στην περίπτωση εισαγωγής κινητών αξιών που έχουν ήδη εισαχθεί για διαπραγμάτευση σε άλλη οργανωμένη αγορά, καθώς με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η παράλληλη εισαγωγή και διαπραγμάτευση κινητών αξιών σε περισσότερες οργανωμένες αγορές εντός της Ε.Ε.

(γ) Κατάρτιση του ενημερωτικού δελτίου

Στο νόμο περιγράφονται τα στοιχεία εκείνα που πρέπει να περιέχονται στο ενημερωτικό δελτίο, ώστε να παρέχεται μέσω αυτού πλήρης, επαρκής και αντικειμενική πληροφόρηση για τις κινητές αξίες και τους εκδότες τους που θα διευκολύνει την κατανόηση και την αξιολόγησή τους από τους επενδυτές. Το περιεχόμενο του ενημερωτικού δελτίου καθορίζεται ειδικότερα από τον Κανονισμό 809/2004/ΕΚ, ο οποίος περιέχει εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα σύμφωνα με τη διαδικασία Lamfalussy και συμπληρώνει τον παρόντα νόμο ως προς τα ζητήματα που ρυθμίζει, είναι δε άμεσης εφαρμογής.

Το ενημερωτικό δελτίο περιλαμβάνει επίσης περιληπτικό σημείωμα το οποίο περιέχει συνοπτικά τις σημαντικότερες πληροφορίες που περιέχονται στο ενημερωτικό δελτίο, όπως αυτές καθορίζονται από το νόμο.

Η κατάρτιση του ενημερωτικού δελτίου επιτρέπεται είτε με τη μορφή ενιαίου εγγράφου είτε με τη μορφή χωριστών εγγράφων (έγγραφο αναφοράς, σημείωμα κινητών αξιών και περιληπτικό σημείωμα), προσδιορίζεται δε στο νόμο σε τι αναφέρεται το κάθε ένα από τα χωριστά έγγραφα. Επίσης, ο νόμος προβλέπει τις περιπτώσεις εκείνες που είναι επιτρεπτή η έκδοση βασικού ενημερωτικού δελτίου και προσδιορίζει τα στοιχεία που πρέπει να περιέχονται σε αυτό.

(δ) Πρόσωπα υπεύθυνα για το ενημερωτικό δελτίο

Σημαντικό στοιχείο του νέου νόμου είναι ότι διευρύνεται ο κύκλος των προσώπων που φέρουν την ευθύνη για το σύνολο του ενημερωτικού δελτίου, καθώς προβλέπεται ότι ευθύνη φέρουν εκτός από τον ανάδοχο και το σύμβουλο, ο εκδότης, ο προσφέρων ή το πρόσωπο που ζητεί την εισαγωγή των κινητών αξιών για διαπραγμάτευση, ανάλογα με την περίπτωση, καθώς και τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των προσώπων αυτών. Επίσης, ο νόμος προσδιορίζει τα πρόσωπα που φέρουν ευθύνη για τις πληροφορίες που περιέχονται σε επιμέρους διακριτά μέρη του ενημερωτικού δελτίου, αρκεί αυτό να αναφέρεται ρητά στο ίδιο το δελτίο, ώστε να μπορούν να λαμβάνουν γνώση οι επενδυτές. Σημειώνεται ότι τα πρόσωπα αυτά ευθύνονται έναντι όσων απέκτησαν κινητές αξίες μέσα στους πρώτους δώδεκα μήνες από τη δημοσίευση του ενημερωτικού δελτίου, άρα έναντι και όσων απέκτησαν δευτερογενώς, μέσω διαπραγμάτευσης σε οργανωμένη αγορά, τις αξίες αυτές, η δε αξίωση των επενδυτών για αποζημίωση παραγράφεται μετά την πάροδο τριών ετών από τη δημοσίευση του ενημερωτικού δελτίου.

(ε) Τιμή διάθεσης και παράλειψη πληροφοριών

Ο νόμος προβλέπει την αρμοδιότητα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς αναφορικά με τον τρόπο κατανομής των κινητών αξιών, τον τρόπο προσδιορισμού της τιμής διάθεσης από τον ανάδοχο καθώς και αναφορικά με κάθε άλλο σχετικό θέμα ή λεπτομέρεια. Όταν δεν είναι δυνατή η αναγραφή στο ενημερωτικό δελτίο της τιμής διάθεσης και του αριθμού των προσφερόμενων κινητών αξιών ή των κριτηρίων και των προϋποθέσεων που θα καθορίσουν τα στοιχεία αυτά, παρέχεται το δικαίωμα στον επενδυτή που έχει συμμετάσχει στη δημόσια προσφορά να υπαναχωρήσει εντός δύο ημερών. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει επίσης τη δυνατότητα, υπό προϋποθέσεις, να εξαιρέσει ορισμένες πληροφορίες από τη δημοσίευσή τους ή να τις αντικαταστήσει με κάποιες άλλες ισοδύναμες.

(στ) Διάρκεια ισχύος του ενημερωτικού δελτίου

Η διάρκεια ισχύος του ενημερωτικού δελτίου ορίζεται σε δώδεκα μήνες από τη δημοσίευσή του, υπό την προϋπόθεση της επικαιροποίησής του, το δε βασικό ενημερωτικό δελτίο που αφορά στις περιπτώσεις ορισμένων μη μετοχικών κινητών αξιών που εκδίδονται κατ' επανάληψη ή συνεχώς ισχύει μέχρις ότου παύσουν να εκδίδονται οι εν λόγω αξίες.

(ζ) Έγκριση του ενημερωτικού δελτίου

Σε ό,τι αφορά την έγκριση του ενημερωτικού δελτίου από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, προβλέπονται συγκεκριμένες προθεσμίες είκοσι και δέκα ημερών ανάλογα με το αν ο εκδότης προσφέρει κινητές αξίες ή ζητά την εισαγωγή τους σε οργανωμένη αγορά για πρώτη φορά (είκοσι ημέρες προθεσμία) ή όχι (δέκα ημέρες προθεσμία). Οι λεπτομέρειες για τη διαδικασία και τα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβάλλονται για την έγκριση του ενημερωτικού δελτίου καθορίζονται με απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

(η) Δημοσίευση του ενημερωτικού δελτίου

Στο νόμο καθορίζονται τα μέσα δημοσίευσης του ενημερωτικού δελτίου που περιλαμβάνουν και τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, όπως το διαδίκτυο. Σε κάθε περίπτωση, όμως, το ενημερωτικό δελτίο εξακολουθεί να διατίθεται δωρεάν σε έντυπη μορφή στους επενδυτές κατόπιν αίτησής τους.

(θ) Κοινοτικό πεδίο εφαρμογής του ενημερωτικού δελτίου

Η καθιέρωση του κοινοτικού πεδίου εφαρμογής του ενημερωτικού δελτίου γίνεται με την πρόβλεψη του νόμου ότι ενημερωτικό δελτίο που έχει εγκριθεί από αρμόδια αρχή άλλου κράτους-μέλους ισχύει στην

Ελλάδα χωρίς να χρειάζεται έγκριση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, υπό την προϋπόθεση ότι έχει προηγηθεί επίσημη κοινοποίηση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της αλλοδαπής αρχής. Το κοινοτικό πεδίο εφαρμογής επιτρέπει στους εκδότες που διαθέτουν εγκεκριμένο ενημερωτικό δελτίο να προσφέρουν τις κινητές αξίες τους στο επενδυτικό κοινό και άλλων κρατών-μελών ή να τις εισάγουν προς διαπραγμάτευση σε αλλοδαπές οργανωμένες αγορές με μόνη διαδικαστική προϋπόθεση τη διαβίβαση από την αρχή έγκρισης στην αρχή υποδοχής αντιγράφου του ενημερωτικού δελτίου και πιστοποιητικού έγκρισης, με το οποίο θα βεβαιώνεται ότι το ενημερωτικό δελτίο καταρτίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου που εφαρμόζει την Οδηγία 2003/71/ΕΚ και των εκτελεστικών αυτής μέτρων.

(i) Αρμόδια αρχή

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ορίζεται ως η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του νόμου αυτού και του Κανονισμού 809/2004/ΕΚ. Παρέχονται σε αυτήν όλες οι αρμοδιότητες που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων της, προβλέπονται διατάξεις περί συνεργασίας με τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών-μελών, τα προληπτικά μέτρα που δύναται να λάβει σε περίπτωση που η Ελλάδα είναι κράτος-μέλος υποδοχής, καθώς και οι κυρώσεις που δύναται να επιβάλει σε περίπτωση παράβασης του νόμου.

Αναθεώρηση Κανονισμού Χρηματιστηρίου Αθηνών

Στις αρχές Ιουνίου 2005 υποβλήθηκε προς διαβούλευση από το Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ) κείμενο προτάσεων για την αναθεώρηση του ισχύοντος Κανονισμού σύμφωνα και με τις διατάξεις του Νόμου 3371/2005. Το κείμενο διαβούλευσης, όπως διαμορφώθηκε με βάση τις παρατηρήσεις των φορέων της αγοράς, εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΧΑ στις 23 Σεπτεμβρίου 2005 και το αναθεωρημένο κείμενο υποβλήθηκε προς έγκριση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Η ΕΕΤ συμμετείχε ενεργά στη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε και υπέβαλε διεξοδικές παρατηρήσεις για όλα σχεδόν τα θέματα που αφορούσε η αναθεώρηση.

Οι αλλαγές που πρόκειται να επέλθουν με την προτεινόμενη αναθεώρηση είναι ουσιώδεις και αφορούν θεματικά:

- τη συμμετοχή στις αγορές του ΧΑ με σημαντικές αλλαγές ιδίως σε ό,τι αφορά το καθεστώς ειδικής διαπραγμάτευσης στην Αγορά Αξιών και τον προσδιορισμό συγκεκριμένου ρόλου on-line παρακολούθησης της αγοράς και της δραστηριότητας των μελών,
- τη διαπραγμάτευση στις αγορές του ΧΑ με κατάργηση των υφιστάμενων σήμερα αγορών και υποκατάστασή τους από μία αγορά, θέμα για το οποίο γίνεται ειδική αναφορά κατωτέρω,
- τους όρους και τη διαδικασία εισαγωγής στην Αγορά Αξιών και Παραγώγων με προσαρμογή στο νέο μοντέλο αγορών που εισάγεται και καθιέρωση νέων διατάξεων ιδίως για την ποντοπόρο ναυτιλία,

- τις υποχρεώσεις ενημέρωσης από τους εκδότες εισηγμένων τίτλων με εισαγωγή διαφοροποιήσεων των υποχρεώσεων πληροφόρησης όσον αφορά τη συχνότητα αποστολής στοιχείων και το περιεχόμενό τους, ανάλογα με την ειδικότερη κατηγορία στην οποία εντάσσονται οι εταιρείες (Κατηγορία Μεγάλης Κεφαλαιοποίησης, Κατηγορία Μεσαίας και Μικρής Κεφαλαιοποίησης και Κατηγορία Ειδικών Χρηματιστηριακών Χαρακτηριστικών),
- τις εταιρικές πράξεις με προσαρμογή των υφιστάμενων διατάξεων στις αλλαγές που επήλθαν από την ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2003/71/ΕΚ για το ενημερωτικό δελτίο με το Ν. 3341/2005,
- την εισαγωγή μεταβατικών διατάξεων, και
- την εισαγωγή παραρτήματος για τον αποτελεσματικό μηχανισμό αποτροπής και τον άμεσο εντοπισμό περιπτώσεων κατάχρησης αγοράς σύμφωνα με το Ν. 3340/2005 για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης της αγοράς.

Ειδικά σε ό,τι αφορά τη διαπραγμάτευση στις αγορές του ΧΑ, σημειώνεται ότι με το νέο Κανονισμό καταργούνται οι υφιστάμενες σήμερα αγορές (Κύρια, Παράλληλη, ΝΕΧΑ, ΕΑΓΑΚ) και υποκαθίστανται από μία αγορά, η οποία θα καλείται «Κύρια Αγορά» και θα περιέχει τρεις επιμέρους κατηγορίες, δηλαδή:

- Την *Κατηγορία Μεγάλης Κεφαλαιοποίησης*, στην οποία θα εντάσσονται οι μεγάλες σε κεφαλαιοποίηση εταιρείες με σημαντική ρευστότητα. Στόχος της δημιουργίας της εν λόγω κατηγορίας είναι η ένταξη σε αυτήν των εταιρειών που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον εγχώριων και ξένων επενδυτών και αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος της συναλλακτικής δραστηριότητας. Οι εταιρείες αυτές θα υπόκεινται σε αυστηρότερους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης και παροχής πληροφόρησης προς το επενδυτικό κοινό.
- Την *Κατηγορία Μεσαίας και Μικρής Κεφαλαιοποίησης*, στην οποία θα εντάσσονται οι εταιρείες με κεφαλαιοποίηση μικρότερη των 100 εκατ. ή εταιρείες με μεγαλύτερη κεφαλαιοποίηση που δεν πληρούν τα πρόσθετα κριτήρια ένταξης στην Κατηγορία Μεγάλης Κεφαλαιοποίησης. Στόχος της κατηγορίας αυτής είναι η δημιουργία συνθηκών χαμηλότερου κόστους και λιγότερων υποχρεώσεων, ώστε να διευκολυνθεί η παραμονή στο ΧΑ εταιρειών μικρότερου μεγέθους.
- Την *Κατηγορία Ειδικών Χρηματιστηριακών Χαρακτηριστικών*, στην οποία θα εντάσσονται εταιρείες με αρνητικές εξελίξεις στην οικονομική τους πορεία, καθώς και εταιρείες με χαμηλή ρευστότητα και σποραδικές συναλλαγές. Η ένταξη των μετοχών των εταιρειών που εμφανίζουν, μεταξύ άλλων, συσσωρευμένες ζημιές μεγαλύτερες από το ήμισυ των ιδίων κεφαλαίων ή σημαντικές ληξιπρόθεσμες οφειλές ή διασπορά μικρότερη του 10% θα εντάσσονται σε ειδικό καθεστώς διαπραγμάτευσης, το οποίο αναμένεται να δημιουργήσει αποτελεσματικότερες συνθήκες διαμόρφωσης της τιμής, ενώ, ταυτόχρονα, θα εξασφαλίζει την ενημέρωση του επενδυτικού κοινού.

Η ΕΕΤ υπέβαλε, όπως προαναφέρθηκε, διεξοδικές παρατηρήσεις για ένα μεγάλο μέρος των προτάσεων αναθεώρησης, πολλές από τις οποίες έγιναν δεκτές. Οι εν λόγω παρατηρήσεις αφορούσαν ιδίως στην απόκτηση άδειας ειδικής διαπραγμάτευσης επί συγκεκριμένης αξίας και στις υποχρεώσεις του ειδικού διαπραγματευτή, στο ωράριο αγορών, τους δείκτες τιμών, την τιμή κλεισίματος, τη μείωση του ορίου πακέτου συναλλαγών και τα παράγωγα, ενώ ιδιαίτερα εκτενείς παρατηρήσεις υποβλήθηκαν αναφορικά με τα κριτήρια ένταξης των εταιρειών στις επιμέρους κατηγορίες της Κύριας Αγοράς και τους όρους εισαγωγής σε αυτές. Ειδικότερες προτάσεις έγιναν επίσης, μεταξύ άλλων, για τη διαδικασία και το περιεχόμενο της αξιολόγησης της καταλληλότητας μιας εταιρείας, την ποντοπόρο ναυτιλία, τις εταιρικές πράξεις, το φορολογικό έλεγχο, καθώς επίσης και τις μεταβατικές διατάξεις.

Παροχή πιστώσεων σε καταναλωτές

Πρόσφατα δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεωρημένο κείμενο πρότασης Οδηγίας για την παροχή πιστώσεων σε καταναλωτές, για το οποίο αναμένεται να εκδοθεί κοινή θέση του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εντός του έτους 2006.

Τα κύρια σημεία της αναθεωρημένης πρότασης Οδηγίας εντοπίζονται στα εξής:

(α) Πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας

Η Οδηγία δεν εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων:

- στην ενυπόθηκη πίστη,
- σε δάνεια άνω των 50.000 ευρώ,
- σε δάνεια που συνάπτονται με επιχειρήσεις επενδύσεων στο πλαίσιο της παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

(β) Πληροφόρηση

Σε ό,τι αφορά την πληροφόρηση που πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή, στο κείμενο της πρότασης Οδηγίας περιέχονται ρυθμίσεις για τις εξής ειδικότερες περιπτώσεις:

- *Παροχή τυποποιημένης πληροφόρησης σε περίπτωση διαφήμισης που περιέχει αριθμητικό στοιχείο κόστους του δανείου:* η τυποποιημένη πληροφόρηση θα περιλαμβάνει με συγκεκριμένη σειρά και με σαφή τρόπο το συνολικό κόστος της πίστωσης, το ΣΕΠΠΕ, τη διάρκεια του δανείου, το ποσό, τον αριθμό και τη συχνότητα πληρωμών, και κάθε είδους κόστος που συνδέεται με τη σύμβαση πίστωσης και είναι γνωστό στον πιστωτή.
- *Πληροφόρηση που πρέπει να παρέχεται προσυμβατικά:* οι υποχρεώσεις προσυμβατικής πληροφόρησης είναι ιδιαίτερα διευρυμένες και αναφέρονται σε διάφορα στοιχεία αναφορικά με τη σύμβαση πίστωσης, ενώ διαφοροποιούνται για ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, όπως ενδεικτικά, η υπέρβαση του ορίου πίστωσης (overdraft).
- *Πληροφόρηση που πρέπει να περιέχει η σύμβαση πίστωσης:* οι προβλεπόμενες υποχρεώσεις είναι αρκετά πιο διεξοδικές και διευρυμένες σε σχέση με το ισχύον καθεστώς.

(γ) Αρχή του υπεύθυνου δανεισμού

Σύμφωνα με τη σχετική διάταξη της πρότασης Οδηγίας, ο πιστωτής και, όπου υπάρχει, ο μεσίτης πιστώσεων τηρούν την αρχή του υπεύθυνου δανεισμού. Για το σκοπό αυτό ο πιστωτής και ο μεσίτης πιστώσεων:

- τηρούν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην Οδηγία αναφορικά με την προσυμβατική πληροφόρηση και
- ο πιστωτής επιβεβαιώνει την πιστοληπτική ικανότητα του καταναλωτή με βάση την παροχή ακριβούς πληροφόρησης από τον τελευταίο και σύμφωνα με όσα προκύπτουν από τις σχετικές βάσεις δεδομένων.

(δ) Καθήκον συνδρομής του καταναλωτή

Σύμφωνα με τη σχετική διάταξη της πρότασης Οδηγίας, ο πιστωτής και, όπου υπάρχει, ο μεσίτης πιστώσεων παρέχουν επαρκείς εξηγήσεις στον καταναλωτή, προκειμένου ο τελευταίος να είναι σε θέση να αξιολογήσει εάν η προτεινόμενη σύμβαση πίστωσης είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες και την οικονομική του κατάσταση. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσής του αυτής, ο προμηθευτής παρέχει ιδίως εξηγήσεις αναφορικά με τα στοιχεία της προσυμβατικής πληροφόρησης και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του προσφερόμενου προϊόντος. Τα κράτη-μέλη θα μπορούν να προσαρμόσουν τον τρόπο και την έκταση της παρεχόμενης βοήθειας και το πρόσωπο που την παρέχει στις συγκεκριμένες περιστάσεις υπό τις οποίες προσφέρεται η σύμβαση πίστωσης.

(ε) Λοιπές σημαντικές διατάξεις της πρότασης Οδηγίας

Άλλες σημαντικές διατάξεις της πρότασης Οδηγίας αφορούν την παροχή πληροφόρησης στον καταναλωτή για τυχόν αλλαγές στο επιτόκίό του, την καθιέρωση δικαιώματος υπαναχώρησης σε δεκατέσσερις ημέρες από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης, τις συνδεδεμένες συναλλαγές και ειδικότερα την καθιέρωση δικαιώματος καταγγελίας της σύμβασης πίστωσης σε περίπτωση άσκησης δικαιώματος υπαναχώρησης από τη σύμβαση για την οποία χορηγείται η πίστωση σε περίπτωση συνδεδεμένης πίστωσης, την αναγνώριση του δικαιώματος αποζημίωσης του πιστωτικού ιδρύματος σε περίπτωση πρόωρης αποπληρωμής, τον υπολογισμό του ΣΕΠΠΕ, την καθιέρωση συγκεκριμένων υποχρεώσεων για τους μεσίτες πιστώσεων και τη ρύθμιση της εποπτείας τους σε εθνικό επίπεδο, καθώς επίσης και την τροποποίηση της Οδηγίας 93/13/ΕΚ για τις καταχρηστικές ρήτρες σε συμβάσεις με την προσθήκη τριών όρων που εφόσον περιέχονται σε σύμβαση πίστωσης θα θεωρούνται καταχρηστικοί.

Ενυπόθηκη πίστη

Σε συνέχεια των 48 Συστάσεων του Φόρουμ για την ενυπόθηκη πίστη, το οποίο συγκροτήθηκε το Μάρτιο του 2003 υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προκειμένου να εξετάσει τους φραγμούς που υπάρχουν για την ολοκλήρωση των αγορών ενυπόθηκης πίστης στην Ε.Ε., στις 19 Ιουλίου 2005 δημοσιεύτηκε Πράσινο Βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενυπόθηκη πίστη στην Ε.Ε. Στο Πράσινο Βιβλίο, το οποίο έχει τεθεί σε διαβούλευση μέχρι τις 30 Νοεμβρίου 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο και τη σκοπιμότητα ρυθμιστικής παρέμβασής της στις αγορές ενυπόθηκης πίστης στην Ε.Ε. με στόχο την ολοκλήρωση της αγοράς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Όπως επισημαίνεται από την Επιτροπή, η διαδικασία διαβούλευσης βρίσκεται σε πολύ πρώιμο στάδιο και δεν έχει αποφασιστεί ακόμη η αναγκαιότητα ρυθμιστικής παρέμβασης στο εν λόγω πεδίο, πολύ δε περισσότερο δεν έχει αξιολογηθεί ποιο μέσο θα ήταν το καταλληλότερο για το σκοπό αυτό. Σε κάθε περίπτωση, οποιεσδήποτε μελλοντικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής θα ανακοινωθούν σε Λευκό Βιβλίο στο οποίο θα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της διαβούλευσης και αναμένεται να δημοσιευτεί εντός του 2006. Σημειώνεται ωστόσο, ότι, παράλληλα, τον Αύγουστο του 2005 δημοσιεύτηκε έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία συμβούλων «London Economics - LE» και χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με θέμα τις επιπτώσεις σε επίπεδο κόστους-οφέλους για το σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας από την ολοκλήρωση της αγοράς ενυπόθηκης πίστης. Η μελέτη αυτή καταλήγει στην αναγκαιότητα ρυθμιστικής παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με σκοπό την επίτευξη μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής αγοράς.

Στο Πράσινο Βιβλίο επισημαίνεται ότι οι αγορές ενυπόθηκης πίστης διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο για το σύνολο της οικονομίας των κρατών-μελών της Ε.Ε. Στα τέλη του 2004, η αξία των τρεχόντων στεγαστικών δανείων αντιπροσώπευε περίπου το 40% του ΑΕΠ της Ε.Ε. Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά και σύμφωνα με μελέτες που έχουν εκπονηθεί, οι αγορές ενυπόθηκης πίστης δεν παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό ολοκλήρωσης ιδίως όσον αφορά το φάσμα των διαθέσιμων προϊόντων και τη διασυνοριακή δραστηριότητα, ενώ από την άλλη πλευρά, οι αποκλίσεις όσον αφορά τις τιμές είναι ήδη αρκετά χαμηλές. Το επίπεδο των άμεσων διασυνοριακών πωλήσεων αντιπροσωπεύει ποσοστό μικρότερο του 1% της συνολικής δραστηριότητας ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων και περιορίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αγορά εξοχικών κατοικιών ή κατοικιών που βρίσκονται σε παραμεθόριες περιοχές, δηλαδή σε πολύ ειδικά τμήματα της αγοράς.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει ότι η ολοκλήρωση των αγορών ενυπόθηκης πίστης στην Ε.Ε. απαιτεί την ανάληψη ενεργειών σε τέσσερις βασικούς, αλληλοσυνδεόμενους τομείς, εκ των οποίων ο πρώτος αφορά την προστασία του καταναλωτή (υπό α), ο δεύτερος, νομικά θέματα (υπό β), ο τρίτος, θέματα σχετικά με εξασφαλίσεις (υπό γ) και ο τέταρτος, ζητήματα χρηματοδότησης (υπό δ).

(α) Προστασία του καταναλωτή

Στην ενότητα αυτή του Πράσινου Βιβλίου εξετάζονται θέματα αναφορικά με την πληροφόρηση που θα πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή και το εάν θα ήταν σκόπιμο ο κώδικας δεοντολογίας για την προσυμβατική ενημέρωση να αντικατασταθεί από νομικά δεσμευτική νομοθεσία, θέματα αναφορικά με την παροχή συμβουλών στον καταναλωτή, την πρόωρη εξόφληση, το ΣΕΠΠΕ, τη διακύμανση των επιτοκίων, την ενδεχόμενη σκοπιμότητα τυποποίησης όρων των συμβάσεων ενυπόθηκης πίστης και τα μέσα προσφυγής που έχει στη διάθεσή του ο καταναλωτής. Επισημαίνεται ότι για όλα τα προαναφερθέντα ζητήματα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν εκφράζει συγκεκριμένη άποψη, αλλά θέτει προς διαβούλευση προβληματισμούς ως προς τη σκοπιμότητα ρυθμιστικής παρέμβασής της. Ειδικά σε ό,τι αφορά την πρόωρη εξόφληση, στην ενότητα αυτή αναφέρονται οι λόγοι που υπαγορεύουν την είσπραξη εκ μέρους της τράπεζας αποζημίωσης σε περίπτωση πρόωρης αποπληρωμής, ενώ ταυτόχρονα επισημαίνεται ότι το καθεστώς για το θέμα αυτό διαφέρει στα κράτη-μέλη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι κάποιο επίπεδο σύγκλισης στον τομέα αυτό θα μπορούσε να διευκολύνει την ολοκλήρωση των αγορών ενυπόθηκης πίστης και θέτει προς διαβούλευση το ζήτημα εάν η πρόωρη εξόφληση θα πρέπει να εξασφαλίζεται από το νόμο ή να είναι προαιρετική, τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να υπολογίζεται η αποζημίωση της τράπεζας και τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να ενημερώνεται σχετικά ο καταναλωτής.

(β) Νομικά θέματα

Στην ενότητα αυτή τίθενται προς διαβούλευση ζητήματα αναφορικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβάσεις ενυπόθηκων δανείων στο πλαίσιο της αναθεώρησης της Σύμβασης της Ρώμης του 1980, την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη, την εκτίμηση ακινήτων και τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης.

(γ) Εξασφαλίσεις ενυπόθηκων δανείων και (δ) Χρηματοδότηση ενυπόθηκων δανείων

Στις ενότητες αυτές τίθενται προς διαβούλευση ζητήματα που αφορούν τα κτηματολόγια και την ευρωποθήκη στο πλαίσιο του 26ου καθεστώτος, καθώς επίσης και τους τρόπους και τα μέσα χρηματοδότησης των ενυπόθηκων δανείων.

Η υλοποίηση του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε ευρώ (SEPA) με πρωτοβουλίες της αγοράς

Στις 21 Σεπτεμβρίου 2005 η ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC) ενέκρινε καταρχήν τα κείμενα που περιγράφουν τους επιχειρηματικούς κανόνες που θα διέπουν τις πανευρωπαϊκές άμεσες χρεώσεις και τις μεταφορές πιστώσεων. Παράλληλα, ξεκίνησε δίμηνη περίοδος διαβούλευσης με τα εθνικά τραπεζικά συστήματα και αναμένεται, το Δεκέμβριο του τρέχοντος έτους, να ψηφιστούν τα τελικά κείμενα, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της διαδικασίας διαβούλευσης.

Επίσης, εγκρίθηκε το πλαίσιο λειτουργίας των καρτών πληρωμών (χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες) στον Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε ευρώ. Εφόσον διευκρινιστούν ορισμένα νομικά ζητήματα και θέματα πρακτικής εφαρμογής του πλαισίου, κάτι που επίσης αναμένεται μέχρι το τέλος του έτους, το πλαίσιο για τις κάρτες πληρωμών θα οριστικοποιηθεί και τυπικά.

Η διαδικασία διαβούλευσης με τα εθνικά τραπεζικά συστήματα, που ξεκίνησε, όπως προαναφέρθηκε, στις 22 Σεπτεμβρίου, είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς εάν οι επιχειρηματικοί κανόνες για τα βασικά μέσα ηλεκτρονικών πληρωμών σε ευρώ που αφορούν κάρτες, ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων και άμεσες χρεώσεις, γίνουν ευρέως αποδεκτοί από τα εθνικά τραπεζικά συστήματα, η αγορά θα έχει επειβεβαιώσει την πρόθεσή της για μια ενοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά πληρωμών και όλες οι προσπάθειες θα επικεντρωθούν πια στην υλοποίηση των τεχνικών υποδομών, βάσει συγκεκριμένου χρονοπρογράμματος. Σε αντίθετη περίπτωση, εάν δηλαδή διαφανεί απουσία επιχειρηματικού ενδιαφέροντος από την τραπεζική αγορά, ο κίνδυνος κανονιστικής παρέμβασης για την επιβολή των στόχων του SEPA θα είναι πλέον ορατός.

Τα παραπάνω επισημάνθηκαν σε δύο συναντήσεις, που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του Σεπτεμβρίου 2005, με τη συμμετοχή εκπροσώπων εμπορικών τραπεζών, του Ευρωσυστήματος και της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η πρώτη πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Ευρωσυστήματος και η δεύτερη υπό την αιγίδα του EPC.

Ο στόχος δημιουργίας του SEPA για τους πολίτες από την 1η Ιανουαρίου 2008 περιλαμβάνει:

- τη δυνατότητα των πολιτών (καταναλωτών και επιχειρήσεων) που είναι εγκατεστημένοι στην ευρωζώνη να χρησιμοποιούν πανευρωπαϊκά μέσα πληρωμών (άμεσες χρεώσεις, μεταφορές πιστώσεων και κάρτες) και για τις εγχώριες πληρωμές τους, και
- την υποχρέωση όλες οι κάρτες πληρωμών που θα εκδίδονται από 1η Ιανουαρίου 2008 και εφεξής να είναι πανευρωπαϊκές (SEPA) και να γίνονται αποδεκτές με τους ίδιους όρους σε όλα τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης.

Η ΕΕΤ ως μέλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών και εκπροσωπώντας το σύνολο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, προέβη έγκαιρα στο συντονισμό όλων των ενεργειών που θα πρέπει να αναληφθούν στο πλαίσιο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος για την υλοποίηση του ενιαίου χώρου πληρωμών. Ειδικότερα, προέβη:

- στη σύσταση, από τον Ιούλιο του τρέχοντος έτους, Συντονιστικής Επιτροπής για την υιοθέτηση από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε ευρώ. Έργο της Συντονιστικής Επιτροπής είναι να εκπονήσει και εισηγηθεί στην Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΕΤ το Εθνικό Σχέδιο Μετάπτωσης στον SEPA και στη συνέχεια να παρακολουθήσει και να επιβλέψει την πορεία υλοποίησής του,
- στην ενεργοποίηση όλων των αρμόδιων διατραπεζικών επιτροπών της ΕΕΤ (κίνησης κεφαλαίων και καρτών) προκειμένου να εξεταστούν από τα καθ' ύλη αρμόδια στελέχη των τραπεζών οι επιπτώσεις των νέων πανευρωπαϊκών σχημάτων πληρωμών και να προταθούν συγκεκριμένα μέτρα, από σήμερα μέχρι και το 2008, για την υλοποίηση του SEPA για τους πολίτες,
- στην ενδυνάμωση της συνεργασίας της με την Τράπεζα της Ελλάδος, ο ρόλος της οποίας είναι εξαιρετικά σημαντικός, στο πλαίσιο της συμμετοχής της στο Ευρωσύστημα, αλλά και για την προώθηση του διαλόγου που είναι απαραίτητος μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ώστε να οδηγηθούμε, υπό συνθήκες αποτελεσματικότητας, διαφάνειας, ασφάλειας και ανταγωνιστικότητας, στο νέο περιβάλλον διενέργειας πληρωμών στη χώρα μας.

Πρόταση Κανονισμού για τις πληροφορίες σχετικά με τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών

Στις 26 Ιουλίου 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε πρόταση Κανονισμού (COM (2005) 343 τελικό) για τις πληροφορίες σχετικά με τον εντολέα, οι οποίες συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών. Με την εν λόγω πρόταση ενσωματώνεται ομοιόμορφα σε κοινοτικό επίπεδο η Ειδική Σύσταση υπ' αριθμ. 7 (SR VII) της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες (FATF). Η ψήφιση της πρότασης Κανονισμού αποτελεί προτεραιότητα της Βρετανικής Προεδρίας.

(α) Αντικείμενο και συναλλαγές που καλύπτονται από την πρόταση Κανονισμού

Η εν λόγω πρόταση Κανονισμού αφορά τις πληροφορίες που θα πρέπει να συνοδεύουν τον εντολέα μιας μεταφοράς χρηματικού ποσού, δηλαδή το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση (η διεύθυνση δύναται να αντικατασταθεί από την ημερομηνία και τον τόπο γέννησης του εντολέα, τον αναγνωριστικό αριθμό πελάτη ή τον αριθμό ταυτότητάς του) και τον αριθμό λογαριασμού του (ή αποκλειστικός αναγνωριστικός αριθμός της συναλλαγής).

Σε ό,τι αφορά τις συναλλαγές, η πρόταση Κανονισμού αφορά κάθε μεταφορά κεφαλαίου σε οποιοδήποτε νόμισμα από και προς παρέχοντα υπηρεσίες πληρωμών (στην έννοια του παρέχοντος υπηρεσίες πληρωμών περιλαμβάνονται και τα πιστωτικά ιδρύματα) εγκατεστημένο στην Ε.Ε. Εξαιρούνται οι πληρωμές με κάρτες και οι διατραπεζικές πληρωμές.

(β) Υποχρεώσεις παρέχοντος υπηρεσίες πληρωμών του εντολέα μιας μεταφοράς χρηματικού ποσού

(βα) Εξερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων εκτός Κοινότητας

Κάθε μήνυμα μεταφοράς χρηματικού ποσού σε δικαιούχο εγκατεστημένο εκτός Κοινότητας, ανεξαρτήτως ποσού, θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία του εντολέα (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση και αριθμό λογαριασμού).

Επίσης, οι παρέχοντες υπηρεσίες πληρωμών πρέπει πριν την πραγματοποίηση μιας μεταφοράς κεφαλαίου να ταυτοποιούν τα στοιχεία του εντολέα βασιζόμενοι σε έγγραφα, αρχεία ή πληροφορίες αξιόπιστων και ανεξάρτητων αρχών (π.χ. αστυνομία, ΔΟΥ, ληξιαρχεία κ.ά.). Ωστόσο, για μεταφορές κεφαλαίου μέχρι του ποσού των χιλίων ευρώ, οι παρέχοντες υπηρεσίες πληρωμών μπορούν να αποφασίσουν επί της έκτασης των χρησιμοποιούμενων στοιχείων για την ταυτοποίηση του εντολέα, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, περιλαμβανομένης της τρομοκρατίας.

Ο παρέχων υπηρεσίες πληρωμών οφείλει τέλος, να διατηρεί αρχείο με τα πλήρη στοιχεία του εντολέα της μεταφοράς κεφαλαίου για πέντε χρόνια. Σε περίπτωση μαζικών πληρωμών δεν απαιτούνται τα πλήρη στοιχεία του εντολέα για κάθε μεμονωμένη πληρωμή, αλλά αρκούν ο αριθμός λογαριασμού του εντολέα ή ο μοναδικός αριθμός συναλλαγής.

(ββ) Εξερχόμενες μεταφορές κεφαλαίων εντός Κοινότητας

Σε περιπτώσεις μεταφοράς κεφαλαίων μεταξύ εντολέα και δικαιούχου εντός της Κοινότητας, απαιτείται μόνο η αναγραφή του αριθμού λογαριασμού (ή άλλου αποκλειστικού αναγνωριστικού αριθμού της συναλλαγής) του εντολέα. Αν ωστόσο ζητηθούν από τον παρέχοντα υπηρεσίες πληρωμών του δικαιούχου τα πλήρη στοιχεία του εντολέα, ο παρέχων υπηρεσίες πληρωμών του εντολέα θα πρέπει να τα παράσχει εντός τριών εργασίμων ημερών από την ημερομηνία που του ζητήθηκαν.

(γ) Υποχρεώσεις παρέχοντος υπηρεσίες πληρωμών του δικαιούχου μιας μεταφοράς χρηματικού ποσού

Ο παρέχων υπηρεσίες πληρωμών του δικαιούχου θα πρέπει να αναπτύξει τις κατάλληλες διαδικασίες και μεθόδους παρακολούθησης των απαιτούμενων πληροφοριών που θα πρέπει να συνοδεύουν τον εντολέα μιας μεταφοράς χρηματικού ποσού, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην πρόταση Κανονισμού. Σε αντίθετη περίπτωση είτε απορρίπτει την εντολή μεταφοράς χρηματικού ποσού που δεν περιέχει τις απαραίτητες πληροφορίες, είτε διακόπτει, εφόσον η πρακτική αυτή επαναλαμβάνεται, τη σχέση του με τον παρέχοντα υπηρεσίες πληρωμών του εντολέα. Σε κάθε περίπτωση, ενημερώνει σχετικά τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Ο παρέχων υπηρεσίες πληρωμών του δικαιούχου οφείλει να διατηρεί αρχείο με τα πλήρη στοιχεία του εντολέα της μεταφοράς χρηματικού ποσού για πέντε χρόνια.

(δ) Υποχρεώσεις ενδιάμεσου παρέχοντος υπηρεσίες πληρωμών

Όπως και στην περίπτωση του παρέχοντος υπηρεσίες πληρωμών του δικαιούχου, έτσι και ο ενδιάμεσος παρέχων υπηρεσίες πληρωμών που είναι εγκατεστημένος σε κράτος-μέλος της Ε.Ε., οφείλει να αναπτύξει τις κατάλληλες διαδικασίες και μεθόδους παρακολούθησης των απαιτούμενων πληροφοριών που θα πρέπει να συνοδεύουν τον εντολέα μιας μεταφοράς χρηματικού ποσού, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην πρόταση Κανονισμού και διατηρεί αρχείο με τα στοιχεία του εντολέα (πλήρη ή και ελλιπή) για πέντε χρόνια.

Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)

Στις 22 Σεπτεμβρίου 2005 δημοσιεύτηκε ο Νόμος 3389/2005 (ΦΕΚ Α' 232) για τις «*Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα*», με τον οποίο καθορίζεται το ευρύτερο πλαίσιο και προβλέπονται οι αναγκαίες επιμέρους ρυθμίσεις για τη σύμπραξη του δημόσιου τομέα και των ιδιωτών στην εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών που εμπίπτουν στους τομείς αρμοδιότητας ή δραστηριότητας του πρώτου.

Οι ΣΔΙΤ αποτελούν επιτυχημένη χρηματοδοτική πρακτική που έχει εφαρμοστεί διεθνώς σε πολλές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ιταλία), αλλά και στην Ελλάδα με τα έργα της Αττικής Οδού, του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών και της Γέφυρας Ρίου-Αντιρρίου, και αφορούν στην κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών που συνήθως ανήκουν στις υποχρεώσεις του Δημοσίου μέσα από μια πιο εξειδικευμένη και αποτελεσματική προσέγγιση, με την οποία ο ιδιωτικός τομέας πληρώνεται πλέον για το αποτέλεσμα που προσφέρει και όχι απλώς για την παραγωγή του συγκεκριμένου αγαθού.

Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη των συμβάσεων σύμπραξης έχει το τραπεζικό σύστημα, αφού η εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης αποτελεί ίσως το βασικότερο συστατικό της επιτυχίας του θεσμού. Ο νόμος αναγνωρίζει την πραγματικότητα αυτή, καθώς επίσης και το γεγονός ότι για να καταστούν ελκυστικές προς χρηματοδότηση και πιο αποτελεσματικές στην υλοποίησή τους οι συμβάσεις αυτού του είδους, είναι αναγκαία η εισαγωγή μηχανισμών ρητής κατανομής κινδύνων (*risk allocation*) μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, είτε σε επίπεδο θεσμικού πλαισίου είτε σε επίπεδο σύμβασης σύμπραξης, με βάση τη γενική αρχή του *project finance* ότι ο κίνδυνος πρέπει να μεταφέρεται στο συμβαλλόμενο που έχει τη δυνατότητα να τον διαχειριστεί καλύτερα. Η θέσπιση με το νόμο κεντρικού μηχανισμού υλοποίησης και υποστήριξης των ΣΔΙΤ, η θεσμοθέτηση ευέλικτων και αποτελεσματικών διαδικασιών ανάθεσης και η καθιέρωση της συμμετοχής των τραπεζών σε αυτές, η περιγραφή του ελάχιστου περιεχομένου των συμβάσεων σύμπραξης και μια σειρά άλλων διατάξεων που εξυπηρετούν την υλοποίηση του αντικειμένου της σύμπραξης, κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση.

(α) Πεδίο Εφαρμογής

Προσδιορίζονται οι δημόσιοι φορείς που περιλαμβάνονται στην έννοια του «Δημόσιου Τομέα» και στους οποίους επιτρέπεται να συνάπτουν συμβάσεις σύμπραξης εξ επαχθούς αιτίας με ιδιωτικούς φορείς για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους. Οι ιδιωτικοί φορείς συμμετέχουν στις εν λόγω συμβάσεις μόνο μέσω εταιρειών ειδικού σκοπού, οι οποίες συνιστώνται από αυτούς αποκλειστικά για τους σκοπούς της σύμπραξης, εδρεύουν στην Ελλάδα και λειτουργούν σύμφωνα με την οικεία νομοθεσία περί ανωνύμων εταιρειών. Στις διατάξεις του νόμου δύναται επίσης να υπάγονται και παρεπόμενες των συμβάσεων σύμπραξης συμφωνίες που συνάπτουν τρίτα πρόσωπα με τους δημόσιους φορείς ή τις εταιρείες ειδικού σκοπού.

Προκειμένου μία σύμπραξη να υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου θα πρέπει να έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του δημόσιου φορέα βά-

σει νόμου ή συμβάσεως, ο ιδιωτικός φορέας να αναλαμβάνει ουσιαστικές μέρες των κινδύνων που συνδέονται με την εκτέλεση της σύμβασης σύμπραξης και να είναι υπεύθυνος για την εξεύρεση των πόρων για τη χρηματοδότηση του αντικειμένου της σύμπραξης. Το μέγιστο συνολικό συμβατικό προϋπολογιζόμενο κόστος του αντικειμένου της σύμπραξης δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό των € 200.000.000 πλέον Φ.Π.Α. Εφόσον συντρέχουν εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι δυνατή η υπαγωγή στις διατάξεις του νόμου και συμπράξεων που δεν πληρούν μία ή περισσότερες από τις ανωτέρω αναφερόμενες προϋποθέσεις. Σε κάθε περίπτωση, όμως, ο νόμος δεν επιτρέπει την υποκατάσταση ιδιωτών στη θέση του κράτους αναφορικά με την άσκηση της ίδιας της δημόσιας εξουσίας και εξαιρεί από το αντικείμενο σύμπραξης τις δραστηριότητες που επιφυλάσσονται αποκλειστικά στο Κράτος σύμφωνα με το Σύνταγμα, όπως η εθνική άμυνα, η αστυνόμευση, η απονομή της δικαιοσύνης και η εκτέλεση των ποινών.

(β) Κεντρικοί Μηχανισμοί Υλοποίησης και Υποστήριξης

Προβλέπεται η σύσταση Διυπουργικής Επιτροπής Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα – Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. – στην οποία συμμετέχουν ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, ως προεδρεύων, ο Υπουργός Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. και ο Υπουργός Ανάπτυξης, καθώς και οι κατά περίπτωση συναρμόδιοι υπουργοί. Έργο της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. είναι ο σχεδιασμός της πολιτικής για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών με τη μέθοδο των συμβάσεων σύμπραξης και η λήψη αποφάσεων σχετικών με την υπαγωγή συμπράξεων στις διατάξεις του νόμου, την υπαγωγή αυτών στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και τη συμμετοχή του Δημοσίου στη χρηματοδότηση του αντικειμένου της σύμπραξης.

Προς το σκοπό της διάδοσης του θεσμού των συμπράξεων, της υποβοήθησης του έργου της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. και της υποστήριξης των εμπλεκόμενων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων κατά την ανάθεση και την εκτέλεση των συμβάσεων σύμπραξης, ο νόμος, κατά τα πρότυπα άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προβλέπει τη σύσταση στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Ειδικής Γραμματείας Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα - Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ., η οποία εξοπλίζεται με όλες εκείνες τις αρμοδιότητες που είναι απαραίτητες για την επίτευξη των στόχων της.

Η υπαγωγή συμπράξεων στις διατάξεις του νόμου γίνεται σύμφωνα με ειδική διαδικασία που προβλέπεται στο νόμο με απόφαση της Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ. κατόπιν αίτησης του ενδιαφερόμενου δημόσιου φορέα. Αν και η αποφασιστική αρμοδιότητα ανήκει στη Δ.Ε.Σ.Δ.Ι.Τ., η Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ. έχει την πρωτοβουλία της κίνησης και του συντονισμού της διαδικασίας υπαγωγής, αλλά και την ευθύνη παρακολούθησης της ορθής εφαρμογής της απόφασης υπαγωγής.

(γ) Διαδικασίες Ανάθεσης

Στο νόμο περιλαμβάνεται ειδικό κεφάλαιο σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης για την επιλογή του ιδιωτικού φορέα που θα αναλάβει την εκτέλεση έργου ή την παροχή υπηρεσιών με σύμβαση σύμπραξης. Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται οι γενικές αρχές οι οποίες διέπουν τις σχέσεις του δημόσιου φορέα ως αναθέτουσας αρχής και των υποψήφιων στο πλαίσιο των διαδικασιών ανάθεσης και ενσωματώνονται – μερικά – στην ελληνική έννομη τάξη οι διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι όποιες αβεβαιότητες ως προς το νομικό καθεστώς που θα διέπει τις διαδικασίες ανάθεσης τέτοιου είδους συμβάσεων μετά τη λήξη της ισχύος των Οδηγιών 92/50/ΕΚ, 93/36/ΕΚ και 93/37/ΕΚ. Επίσης, πρόβλεψη γίνεται για κατ' εξαίρεση μη εφαρμογή των διατάξεων περί διαδικασιών ανάθεσης και για αναλογική εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Ν. 3049/2002 περί αποκρατικοποιήσεων.

(δ) Περιεχόμενο Συμβάσεων και Ειδικές Διατάξεις

Καθιερώνονται οι συμβάσεις σύμπραξης και τα παρεπόμενα σύμφωνα, όπως διαμορφώνονται κατά τη διαδικασία ανάθεσης, ως το μόνο συμβατικό πλαίσιο που δεσμεύει τους εμπλεκόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, περιλαμβάνονται δε στο νόμο διατάξεις που περιγράφουν το ελάχιστο περιεχόμενο των συμβάσεων σύμπραξης που κρίνεται αναγκαίο για την απρόσκοπτη εκτέλεσή τους.

Ιδιαίτερες ρυθμίσεις επιφυλάσσονται ως προς τη χρηματοδότηση των συμπράξεων. Ειδικότερα:

- Προβλέπεται ότι η εταιρεία ειδικού σκοπού φέρει την ευθύνη και τον κίνδυνο της χρηματοδότησης, αποδεικνύοντας τη διαθεσιμότητά της κατά τους όρους των διαδικασιών ανάθεσης.
- Απαριθμούνται ενδεικτικά οι πηγές χρηματοδότησης της εταιρείας ειδικού σκοπού.
- Διασφαλίζεται ότι οι δανειστές θα συμμετέχουν εξαρχής ενεργά στη διαδικασία ανάθεσης.
- Προβλέπεται η δυνατότητα συμμετοχής σε χρήμα ή σε είδος του δημόσιου φορέα στη χρηματοδότηση της υλοποίησης του αντικειμένου της σύμπραξης.
- Καθιερώνεται η δυνατότητα του δημόσιου φορέα να συνάπτει σχετικές συμβάσεις απευθείας με τους δανειστές της εταιρείας ειδικού σκοπού.

Τέλος, στο νόμο περιλαμβάνεται επίσης σειρά ειδικών ρυθμίσεων που σκοπό έχουν τη διευκόλυνση υλοποίησης του αντικειμένου της σύμπραξης.

Η ΕΕΤ συμμετείχε ενεργά ήδη από το πρώτο στάδιο διαβούλευσης για τη δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου σχετικά με τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Το Νοέμβριο του 2004 υπέβαλε εκτενείς απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, προβάλλοντας την ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης κρίσιμων σημείων και υιοθέτησης της κατάλληλης οργανωτικής δομής και προτείνοντας λύσεις που εκπορεύονταν από τη συσσωρευμένη εξειδικευμένη εμπειρία των μελών της σε παρόμοια έργα.

Οι προτάσεις της ΕΕΤ έγιναν σε μεγάλο βαθμό δεκτές και ενσωματώθηκαν στο σχέδιο νόμου που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Η ΕΕΤ συμμετείχε ενεργά και σε αυτό το γύρο διαβούλευσης και κατά την τελική επεξεργασία του σχεδίου νόμου ελήφθη υπόψη μεγάλο μέρος των προτάσεων και παρατηρήσεων της που αφορούσαν:

- τον προσδιορισμό των προσώπων που δύνανται να συμμετέχουν στην εταιρεία ειδικού σκοπού,
- τις αρμοδιότητες και τη στελέχωση της Ε.Γ.Σ.Δ.Ι.Τ.,
- τη σαφέστερη περιγραφή των διαδικασιών ανάθεσης,
- τη μορφή της συμμετοχής των δημόσιων φορέων στη χρηματοδότηση, και
- την ορθολογικότερη ρύθμιση των ειδικότερων ζητημάτων της είσπραξης του συμβατικού ανταλλάγματος από τους χρήστες, της ανεύρεσης αρχαιολογικών ευρημάτων, του κόστους τήρησης περιβαλλοντικών όρων, των απαλλοτριώσεων, της συνδρομής δημόσιων υπηρεσιών και Ο.Κ.Ω., της εκχώρησης απαιτήσεων στους δανειστές, του κύρους των εμπραγμάτων ασφαλειών, της μεταβίβασης μετώπων της εταιρείας ειδικού σκοπού και της διαιτησίας.